
حقوق مدنی ماهیت مبیع

تألیف:

صادق صیادی

سید سعید حسینی یکتا

با دیباچه

دکتر محمد بهرامی خوشکار

(دانشیار دانشگاه شهید مطهری)

www.ketab.ir

جهاد دانشگاهی واحد شهید بهشتی

۱۴۰۰

سرشناسه	: صیادی، صادق، ۱۳۷۲-
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام-Iran. Laws. etc.
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق مدنی: ماهیت مبیع/ تألیف صادق صیادی، سیدسعید حسینی یکتا؛ با دبیاچه محمد بهرامی خوشکار.
مشخصات نشر	: تهران: جهاد دانشگاهی، واحد شهید بهشتی، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۷۵ ص.: جدول.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۴۷۹-۱۸۴-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۱۶۵]-۱۷۵.
موضوع	: معاملات - قوانین و مقررات - ایران
موضوع	: Transactions - Law and legislation - Iran*
موضوع	: معاملات (فقه)
موضوع	: Transactions (Islamic law)*
موضوع	: حقوق مدنی - ایران
موضوع	: Civil rights - Iran
شناسه افزوده	: حسینی یکتا، سیدسعید، ۱۳۷۲-
شناسه افزوده	: بهرامی خوشکار، محمد، ۱۳۴۱ -، مقدمه نویس
شناسه افزوده	: جهاد دانشگاهی، واحد شهید بهشتی
رده بندی کنگره	: KMHA۵۸
رده بندی دیویی	: ۳۴۶/۵۵۰۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۷۲۷۲۲۶
اطلاعات رکورد کتابشناسی ملی: فیبا	

حقوق مدنی، ماهیت مبیع

تألیف: صادق صیادی، سید سعید حسینی یکتا

با دبیاچه: دکتر محمد بهرامی خوشکار

نوبت چاپ: اول

انتشارات: جهاد دانشگاهی واحد شهید بهشتی

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۷۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۷۹-۱۸۴-۰

حق چاپ و نشر محفوظ است.

واحد شهید بهشتی

نشانی: تهران، اوین، دانشگاه شهید بهشتی، جهاد دانشگاهی واحد شهید بهشتی- صندوق پستی: ۳۷۱-۱۹۸۵۳

پست الکترونیکی: manager@jdsb.ac.ir

نمابر: ۲۲ ۴۳ ۱۹ ۳۸

تلفن: ۲۲ ۴۳ ۱۹ ۳۳

۹	 دیباچه
۱۱	 مقدمه
۱۵	 فصل ۱: مفاهیم
۱۷	 مبحث اول: مفهوم مال و اقسام آن
۱۷	 گفتار اول: تعریف مال
۱۷	 بند اول: تعریف مال در لغت
۱۷	 بند دوم: تعریف مال در اصطلاح
۱۹	 گفتار دوم: اقسام مال
۱۹	 بند اول: عین
۱۹	 ۱- تعریف عین در لغت
۱۹	 ۲- تعریف عین در اصطلاح
۲۰	 بند دوم: منفعت
۲۰	 ۱- منفعت در لغت
۲۰	 ۲- منفعت در اصطلاح
۲۰	 بند سوم: حق
۲۱	 ۱- مفهوم حق
۲۵	 ۲- اقسام حق
۲۷	 ۳- تمیز حق از حکم
۲۹	 ۴- تمیز حق از ملک

۳۱	بند چهارم: دین.....
۳۱	۱- تعریف دین در لغت.....
۳۱	۲- تعریف دین در اصطلاح.....
۳۳	مبحث دوم: مبیع
۳۳	گفتار اول: تعریف مبیع.....
۳۳	بند اول: تعریف مبیع در لغت.....
۳۳	بند دوم: تعریف مبیع در اصطلاح.....
۳۳	گفتار دوم: اقسام مبیع بر طبق مبنای مشهور.....
۳۳	بند اول: عین شخصی.....
۳۴	بند دوم: عین کلی.....
۳۴	۱- کلی در معین.....
۳۴	۲- کلی فی الذمه.....
۳۴	گفتار سوم: اوصاف مبیع.....
۳۴	بند اول: مالیت داشتن.....
۳۶	بند دوم: لزوم وجود مبیع هنگام انعقاد قرارداد.....
۳۶	بند سوم: معلوم و معین بودن مبیع.....
۳۷	بند چهارم: مقدورالتسلیم بودن مبیع.....
۳۷	بند پنجم: قابلیت خرید و فروش داشتن مبیع.....
۳۸	مبحث سوم: قراردادهای مستحدثه (نوظهور)
۳۸	گفتار اول: مفهوم قراردادهای مستحدثه.....
۳۹	گفتار دوم: تمایز قراردادهای مستحدثه (بیع نوظهور) با بیع سنتی.....

فصل ۲: حقیقت عقد بیع و اقسام آن و تمایزش از سایر عقود..... ۴۱

۴۳	مبحث اول: مفهوم بیع
۴۳	گفتار اول: تعریف بیع.....
۴۳	بند اول: تعریف بیع در لغت.....
۴۴	بند دوم: مفهوم عین در لسان فقیهان و حقوقدانان.....
۴۴	بند سوم: تعریف اصطلاحی بیع در فقه امامیه و نظام حقوقی ایران.....
۴۵	۱- تعریف اول.....
۴۵	۲- تعریف دوم.....
۴۶	۳- تعریف سوم (موضع قانون مدنی در ماده ۳۳۸).....
۴۷	۴- تعریف چهارم (نظریه شیخ انصاری).....
۴۷	۵- تعریف پنجم (نظریه امام خمینی ^(ع)).....

۴۸	۶- تعریف ششم
۴۸	۷- تعریف هفتم
۴۹	۸- تعریف هشتم
۵۰	گفتار دوم: تحولات در عقد بیع
۵۰	بند اول: رویکرد نو قانونگذار نسبت به عین
۵۰	بند دوم: تعریف مختار نگارندگان
۵۴	گفتار سوم: اوصاف عقد بیع
۵۴	بند اول: تملیکی یا عهده‌ی بودن عقد بیع
۵۷	بند دوم: معوض بودن عقد بیع
۵۸	بند سوم: عین بودن مبیع
۵۸	گفتار چهارم: اقسام بیع به اعتبار موعد تسلیم مبیع و ثمن
۵۸	بند اول: بیع نقد
۵۸	بند دوم: بیع نسبه
۵۸	بند سوم: بیع سلفی
۵۹	بند چهارم: بیع کالی به کالی
۶۰	مبحث دوم: تمایز بیع با سایر عقود مشابه
۶۰	گفتار اول: تمایز بیع با اجاره
۶۱	گفتار دوم: تمایز بیع با قرض
۶۲	گفتار سوم: تمایز بیع با صلح
۶۴	گفتار چهارم: تمایز بیع با معاوضه
۶۵	گفتار پنجم: تمایز بیع با هبه معوضه
۶۷	فصل ۳: بررسی دیدگاه فقها و حقوق دانان در خصوص ماهیت مبیع
۶۹	مبحث اول: دیدگاه حقوق دانان
۶۹	گفتار اول: دیدگاه طرفداران لزوم عینیت مثن
۷۰	گفتار دوم: دیدگاه طرفداران نسخ ضمنی عینیت مثن
۷۱	گفتار سوم: دیدگاه طرفداران عدم لزوم عینیت مثن
۷۲	گفتار چهارم: دیدگاه طرفداران توسعه تعریف عینیت مثن توسط قانون گذار
۷۴	مبحث دوم: دیدگاه فقها
۸۱	مبحث سوم: نظام حقوقی مصر
۸۳	مبحث چهارم: دیدگاه فقیهان اهل سنت
۸۳	گفتار اول: فقه حنفی

۸۴	گفتار دوم: فقه شافعی
۸۴	گفتار سوم: فقه حنبلی
۸۵	گفتار چهارم: فقه مالکی
۸۶	مبحث پنجم: نظر نگارندگان

فصل ۴: بیع بودن یا نبودن برخی از عقود مستحدثه مطابق مبانی مختلف ۸۹

مبحث اول: خرید و فروش حق ۹۱

۹۱	گفتار اول: خرید و فروش حق سرقفلی
۹۱	بند اول: تاریخچه سرقفلی در حقوق ایران
۹۲	بند دوم: مفهوم سرقفلی در لغت و اصطلاح
۹۶	بند سوم: مفهوم حق کسب و پیشه یا تجارت
۹۷	بند چهارم: تفاوت سرقفلی و حق کسب و پیشه و تجارت
۹۸	بند پنجم: ماهیت انتقال سرقفلی (بیع بودن یا نبودن)
۹۹	گفتار دوم: خرید و فروش سهام شرکت‌ها و سهم الشرکه
۹۹	بند اول: ماهیت سهم و سهم الشرکه
۱۰۳	گفتار سوم: خرید و فروش امتیاز (انشعاب) آب و برق و گاز و تلفن
۱۰۳	بند اول: ماهیت انشعاب
۱۰۳	بند دوم: ماهیت انتقال انشعاب آب، برق، گاز، تلفن (بیع بودن یا نبودن)
۱۰۴	گفتار چهارم: خرید و فروش حق تألیف
۱۰۴	بند اول: ماهیت حق تألیف
۱۰۶	بند دوم: بررسی اعتبار شرعی حق تألیف
۱۰۶	۱- ادله مخالفان مشروعیت حق تألیف و نقد و بررسی آن‌ها
۱۱۰	۲- ادله موافقان مشروعیت حق تألیف
۱۱۱	بند سوم: ماهیت انتقال حق تألیف (بیع بودن یا نبودن)
۱۱۵	گفتار پنجم: خرید و فروش امتیاز سردفتری
۱۱۵	بند اول: ماهیت امتیاز سردفتری و مبنای قانونی واگذاری این امتیاز
۱۱۶	بند دوم: ماهیت انتقال امتیاز سردفتری
۱۱۶	گفتار ششم: خرید و فروش حق ارتفاق
۱۱۶	بند اول: ماهیت حق ارتفاق
۱۱۷	بند دوم: خصوصیات حق ارتفاق
۱۱۸	بند سوم: ماهیت انتقال حق ارتفاق
۱۱۹	مبحث دوم: بیع مازاد تراکم

بسم الله الرحمن الرحيم
«أحل الله البيع و حرم الربا»

قرآن کریم با نزول آیه شریفه «و لا تأكلوا اموالکم بینکم بالباطل إلا أن تكون تجارة عن تراضٍ» تجارت را حلال شمرد و رضایت طرفین را بشرط لازم قراردادهای دانست. یکی از افراد تجارت و مصداق بارز آن، عقد بیع می باشد. در این کتاب علاوه بر عقد بیع، مورد آن یعنی مبیع، مورد تحقیق قرار گرفته است و از گستره‌ی آن بر طبق توسعه زندگی امروزی، سخن به میان آمده است و بیان گردیده که نمی توان مبیع را فقط در عین محصور نمود بلکه لازمه‌ی زندگی بشری و توسعه و تکنولوژی، پا را فراتر از عین بودن مبیع گذاشته است و در بسیاری از موارد مالیت مبیع است که مورد ملاحظه قرار می گیرد و این نظریه تهاافت و تعارضی با منابع استنباط احکام ندارد، بلکه هماهنگ بودن آن با این منابع قابل اثبات است. در هر صورت کتاب حاضر حاوی مطالب با ارزشی است و در آن تحقیقاتی ارائه شده است که مورد استفاده اساتید، دانشجویان و سایر پژوهشگران قرار می گیرد.

محمد بهرامی خوشکار